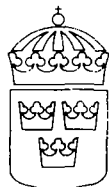

Jordbruksutskottets betänkande

1985/86:10

om naturvård

JoU
1985/86:10

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet ett trettiotal motionsyrkanden om naturvård väckta i januari 1985. Ämnesområdet omfattar frågor om allemansrätten, om skyddsåtgärder enligt naturvårdslagen som nationalparker, urskogsskyddet, naturvårdsmarkens skötsel och våtmarker, om naturvårdslagstiftningen, om landskapsvård, om naturskolor och om skyddet av flora och fauna. Samtliga motioner avstyrks av utskottet. Skälet till avstyrkande är i flertalet fall att de frågor som väckts i motionerna redan är föremål för åtgärder eller överväganden från regeringens eller myndigheters sida.

Till betänkandet har fogats 10 reservationer (fp, vpk).

Motionerna

I motion 1984/85:360 av Lars Ernestam och Börje Stensson (båda fp) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om handlingsprogram för bevarande av vitryggig hackspett i såväl Sverige som Norden i övrigt.

I motion 1984/85:362 av Bengt Silfverstrand och Hans Pettersson i Helsingborg (båda s) yrkas att riksdagen hos regeringen begär en sådan ändring av naturvårdslagen att det av densamma klart och entydigt framgår att gällande bestämmelser omfattar såväl markägare och andra sakägare som allmänheten.

I motion 1984/85:372 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkandena 1—5, 7—9, 11, 14—16),

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om Stora Sjöfallets nationalpark,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om inrättande av en nationalpark i Sjaunjaområdet,

3. att riksdagen hos regeringen begär förslag om inrättande av en nationalpark i Taavavuomaområdet,

4. att riksdagen hos regeringen begär förslag om inrättande av en nationalpark i Rogenområdet,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i övrigt anförts i motionen om skydd för fjällvärlden.

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om skydd för våtmarker innebärande

- a) intensifierad inventering av våtmarker,
- b) klassning av deras skyddsvärde,
- c) avgränsning och skydd för de våtmarksområden som inte får exploateras för skogsbruk eller energiutvinning,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ökade insatser för flora och fauna,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om förslag om införande av ett uthållighets- och miljömål i jordbrukspolitiken samt regleringen av jordbrukets hänsyn till naturvården,

11. att riksdagen hos regeringen begär att ett program för bevarande av återstående urskogar (gammelskogar) snarast utarbetas och genomförs samt att i avvaktan härpå avverkning av sådana skogar ej tillåts,

14. att riksdagen hos regeringen begär att förslag föreläggas riksdagen om införande av regler om hänsyn till naturvårdens krav i gruv- och mineral-lagstiftningen,

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att statsbidrag inte bör utgå till åtgärder som strider mot starka naturvårdsintressen,

16. att riksdagen hos regeringen begär en översyn av och ändringar i naturvårdslagen i enlighet med vad som anförts i motionen.

I motion 1984/85:444 av Maja Bäckström och Bengt Silfverstrand (båda s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behov av översyn av organisationen för naturvård.

I motion 1984/85:445 av Per Olof Håkansson m. fl. (s) yrkas att riksdagen begär att regeringen tar initiativ till att genomföra en heltäckande aktion mot björnloka m. m., i enlighet med vad som anges i motionen.

I motion 1984/85:535 av Rune Evensson m. fl. (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om behovet av tillståndsplikt för markavvattning.

I motion 1984/85:879 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 1), att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om avtal vid skötsel av naturvårdsmark.

I motion 1984/85:1074 av Rolf Dahlberg m. fl. (m) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett miljö- och naturvårdsprogram vid äldre vattenkraftsstationer.

I motion 1984/85:1076 av Lars Hedfors m. fl. (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om information om allemansrätten.

I motion 1984/85:1089 av Sten-Ove Sundström m. fl. (s) yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om att flytta Abisko nationalparks gräns till ett läge 2 km söder om Njulla.

I motion 1984/85:1091 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om förslag till varaktigt skydd för skogsområden i enlighet med vad som anförs i motionen.

I motion 1984/85:1164 av Karin Ahrlund och Hans Petersson i Röstånga (båda fp) yrkas, med hänvisning till vad som anförts i motion 1984/85:1157, såvitt nu är i fråga (yrkande 1, andra dels-satsen, och yrkande 4),

1. att riksdagen uppdrar åt länsstyrelsen i Malmöhus län och berörda lokala organ att — dels studera möjligheterna till ytterligare trädplantering längs länets vägar,

4. att riksdagen begär att regeringen uppdrar åt naturvårdsverket att göra en sammanställning av internationell forskning och forskningsresultat i fråga om stranderosioner.

I motion 1984/85:1170 av Ove Eriksson (m) yrkas, med hänvisning till vad som anförts i motion 1984/85:1169 att riksdagen hos regeringen begär förslag om sådan ändring av naturvårdslagen att kopplingen mellan tillstånd för utbyggnad av vattenkraft och bidrag till sysselsättningsskapande fritidsanläggningar möjliggörs.

I motion 1984/85:1389 av Wivi-Anne Cederqvist m. fl. (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av åtgärder för att trygga vitryggiga hackspettens överlevnad i Sverige och övriga Norden.

I motion 1984/85:1399 av John Johnsson och Nils Svensson (båda s) yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär att uppbyggnad och utveckling av naturområden för turism och rekreation blir föremål för forskning och att Malmöhus län blir försöksområde,

2. att riksdagen ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att utveckla den pedagogiska delen i naturskolan.

I motion 1984/85:1415 av Ulla-Britt Åbark (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av kommunalt ansvar för anläggande av särskilda ridstråk.

I motion 1984/85:2021 av Kerstin Göthberg m. fl. (c, s, m, fp, vpk) yrkas att riksdagen beslutar att förvandla Ridö—Sundbyholmsarkipelagen till nationalpark — Mälarens nationalpark.

I motion 1984/85:2044 av Sigvard Persson m. fl. (c) yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om betydelsen av att landskapsvårdande åtgärder vidtas på våra slättbygder,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ekonomiska styrmedel för att stimulera till erforderliga åtgärder.

I motion 1984/85:2603 av Stig Josefson och Ulla Tillander (båda c) yrkas att riksdagen hos regeringen begär att den vidtar åtgärder så att jättelokan kan utrotas.

I motion 1984/85:2615 av Margot Wallström (s) yrkas att riksdagen hos regeringen hemställer om en översyn av naturvårdens organisation i enlighet med vad som anförts i motionen.

JoU 1985/86:10

Utskottet

Utskottet behandlar i det följande ett antal motioner om naturvården.

Allemansrätten

Den svenska allemansrätten har sin grund i sedvanerätten. Den är numera fastslagen men icke närmare preciserad i bl. a. naturvårdslagen (1964:822). I lagen uttalas att naturen utgör en nationell tillgång som skall skyddas och vårdas. Den är tillgänglig för alla enligt allemansrätten. Envar skall visa hänsyn och varsamhet i sitt umgänge med naturen (1 §). I naturvårdslagen stadgas även att naturvården är en såväl statlig som kommunal angelägenhet (2 §).

Frågan om rättigheter och skyldigheter enligt allemansrätten och hur kunskapen härom skall spridas till dem som berörs av denna rätt är föremål för yrkanden i två motioner.

I motion 1984/85:1076 av Lars Hedfors m. fl. (s) begärs att riksdagen riktar ett tillkännagivande till regeringen om information om allemansrätten. Motionärerna pekar på naturvårdsverkets ansvar för att informera den svenska allmänheten, inte minst ungdomen, och även utländska turister om allemansrätten, och därvid samarbeta med andra myndigheter, institutioner och organisationer.

Ulla-Britt Åbark (s) hävdar i motion 1984/85:1415 att bristen på bestämmelser gör allemansrätten vag och svårtolkad. Bl. a. uppkommer konflikter med allemansrätten för ridsportens utövare. För att underlätta för ridsportens utövare borde varje kommun ta sitt ansvar och anlägga särskilda stråk för dessa. Många kommuner har redan vidtagit sådana åtgärder. Om för många konflikter och incidenter uppstår emellan allemansrätten och ridsportens utövare kan kravet komma om en särskild friluftsdag, vilket vore mycket olyckligt, anser motionären. Riksdagen bör därför göra ett uttalande om behovet av ett kommunalt ansvar för anläggande av särskilda ridstråk.

Utskottet får erinra om att riksdagen vid olika tillfällen har påtalat vikten av att information utgår om allemansrättens innehåll. Utskottet har därvid framhållit att utvecklingen mot ett allt intensivare utnyttjande av våra naturresurser för rekreation och friluftsliv innebär — vid sidan om sina många positiva sidor — risker för miljöförslitning och konflikter med markägarnas intressen.

Naturvårdsverket har fått i uppdrag att bedriva informationsverksamhet om allemansrättens innehåll. Naturvårdsverket har genomfört ett omfattande informationsprogram innefattande bl. a. en serie informationsblad på främmande språk i samarbete med statens turistråd. Verket ger även ut informationsmaterial för bruk i skolor och i den inhemska turistpropagandan. I sin anslagsframställning för nästa budgetår har verket anfört att de

allmansrättsliga frågorna behöver uppmärksammas än mer för att nå önskad effekt, och i det sammanhanget begärt ökade anslag.

Utskottet vill för sin del betona vikten av att informationen om allmansrätten når ut till berörda, såväl till det egna landets medborgare som till utländska turister. Av den lämnade redogörelsen framgår att naturvårdsverket redan utför en omfattande verksamhet i detta syfte i samråd med andra berörda myndigheter. Med hänsyn till att sålunda frågan är föremål för vederbörande myndigheters uppmärksamhet finner utskottet icke att någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida påkallas med anledning av motion 1076.

När det gäller förslaget i motion 1415 om ett riksdagsuttalande om behovet av ett kommunalt ansvar för anläggande av särskilda ridstråk, får utskottet anföra följande.

På ryttare ställs samma hänsynskrav enligt allmansrätten som på fotgängare. Skaderisken är emellertid större. För eventuell skadegörelse på mark som uppkommer vid bl. a. ridning finns bestämmelser i 12 kap. 4 § brottsbalken. Vissa möjligheter finns att reglera ridningen. I de föreskrifter om vad allmänheten har att iakta inom naturreservat eller strandskyddsområde kan således länsstyrelsen reglera bl. a. ridningen. Även en kommun kan reglera ridningen inom kommunen med stöd av bestämmelser i lokalordningsstadga. Den torde dock icke kunna inskränka allmansrätten.

Problem av den art som åberopas i motionen torde främst uppstå i närheten av större ridanläggningar. Utskottet förutsätter att vederbörande kommunala organ i dessa fall är medvetet om problemen och har möjlighet att vidta erforderliga åtgärder exempelvis genom att anlägga ridstråk. Någon anledning för riksdagen att vidare uttala sig i frågan föreligger enligt utskottets mening icke. Motionen avstyrks på den grunden.

Skyddsåtgärder enligt naturvårdslagen m. m.

Nationalparker, urskogsskyddet m. m.

I motion 1984/85:372 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) föreslås olika åtgärder för att åstadkomma ett bättre och mera varaktigt skydd mot exploatering av fjällområdena. Motionen innehåller i denna del (yrkandena 1—5) förslag om inrättande av nya nationalparker i Sjaunja, Taavavuoma och Rogenområdet. Stora Sjöfallets nationalpark bör upphöra som självständig nationalpark. De skyddsvärda delarna, främst söder om sjön Akkajaure, bör införlivas med en ny nationalpark i Sjaunja.

I motionen yrkas vidare (yrkande 11) att regeringen utarbetar ett program för bevarande av den återstående urskogen eller gammelskogen. Samtliga kända områden hör i avvaktan på programmets genomförande ges ett tillfälligt skydd mot avverkning.

Frågan om skyddet av urskogarna tas även upp i motion 1984/85:1091 av Lars Werner m. fl. (vpk). Motionärerna erinrar bl. a. om att olika urskogsreservat nyligen tillkommit efter överenskommelse mellan naturvårdsverket och domänverket resp. genom regeringsbeslut. Redan tidigare fanns åtskilliga s. k. domänreservat och privata reservat. Dessa saknar dock lagligt

skydd, och inga garantier finns för att de skall kvarstå orörda. Enligt motionen bör de redan befintliga reservaten få ett starkt skydd för framtiden. Detta bör kunna ske genom att naturreservat och, i en del fall, nationalparker bildas.

Utskottet erinrar om att de frågor som tagits upp i folkpartiets partimotion flera gånger tidigare behandlats i riksdagen. Under förra riksmötet avslogs motionsyrkanden av i sak samma innebörd som de nu föreliggande (JoU 1984/85:11). Utskottet anförde i det sammanhanget bl. a. följande.

Vad beträffat förslagen i (folkpartimotionen) om olika åtgärder avseende naturvårdsobjekt i fjällregionen får utskottet hänvisa till naturvårdsverkets fjällutredning, vilken enligt uppgift kommer att ta upp samtliga de frågor som avses i delyrkandena 1—4 och 6 i nämnda motion. Det kan tilläggas att fjällutredningen redan framlagt en översiktlig naturvårdsplan beträffande Jämtlands läns fjälltrakter, vari bl. a. föreslagits att en ny nationalpark inrättas i Rogenområdet. Utredningen kommer att slutföras under år 1985. I anslutning till yrkandet om inrättande av nationalpark i Sjaunja vill utskottet nämna att ifrågakvarande område för närvarande endast är klassat som fågelskyddsområde, vilket ej innebär något skydd mot skogsavverkning eller annan exploatering. I naturvårdsverkets urskogsinventering (SNV PM 1511) har Sjaunjaområdet, som ägs av domänverket, betecknats som ett av landets mest värdefulla våtmarks- och faunaområden. Det innehåller också en mycket stor urskogsareal. Med hänsyn till områdets storlek, variation av natur- och skogstyper, orördhet m. m. har det hänförs till högsta bevarandeklass i inventeringen. Det ligger i sin helhet innanför gränsen för svårförnygrad skog och omfattas således av tillståndsplikt för avverkning enligt 19 § skogsvårdslagen. Totalarealen är 68 000 ha, varav 31 000 ha barrskog. Naturvårdsverket och länsstyrelsen i Norrbottens län har tillsammans utarbetat ett förslag om att större delen av fågelskyddsområdet avsätts som naturreservat. Överläggningar i reservatsfrågan pågår med bl. a. berörd kommun.

Enligt vad utskottet erfarit har domänverket anlagt skogsbilvägar för avverkning inom ett område i södra delen av Sjaunja fågelskyddsområde, den s. k. Appojaurehalvön. Området, som omfattar ca 800 ha, ligger utanför gränsen till det planerade naturreservatet. Skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län har lämnat förhandstillstånd till avverkningen. Samråd mellan domänverket, skogsvårdsstyrelsen och länsstyrelsens naturvårdsenhet har ägt rum. Några planer på avverkning innanför den tilltänkta reservatsgränsen föreligger numera inte från domänverkets sida.

Enligt vad utskottet erfarit beräknas naturvårdsverkets fjällutredning och därmed även överväganden beträffande nationalparkerna i norr komma att slutföras kring kommande årsskifte.

De planer som föreligger på att inrätta ett naturreservat i Sjaunja som omtalas i det refererade stycket är nu långt framskridna. Naturreservatet skulle bli större än det i naturvårdsverkets PM beskrivna urskogsområdet och omfatta 34 kvadratmil, dvs. en yta stor som Blekinge län. I länsstyrelsen i Luleå räknar man med att kunna inrätta reservatet kanske redan före årsskiftet.

Av den lämnade redovisningen framgår att de överväganden som görs av vederbörande myndigheter om skyddet av naturen i fjällområdena är långt framskridna. Mot den bakgrunden påkallar motion 372 såvitt nu är i fråga (yrkandena 1—5) icke något riksdagens uttalande för närvarande.

Med anledning av yrkandena i motion 372 (fp) om ett program för bevarande av återstående gammelskogar och i motion 1091 (vpk) om varaktigt skydd för dessa skogsområden får utskottet anföra följande.

En omfattande inventering av landets urskogar och urskogsliknande skogar har under perioden 1979—1982 genomförts av statens naturvårdsverk och skogsstyrelsen. Med ledning av inventeringen har naturvårdsverket träffat överenskommelse med domänverket om att skydda 52 urskogsområden med en sammanlagd areal av en kvarts miljon hektar statsägd skog huvudsakligen i de fjällnära områdena, i Kopparbergs, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Därutöver har regeringen beslutat förklara urskogsområdena Pärlälven, Dellikälven och Kirjesålandet i Lappland vara av sådan betydelse från naturvårdens synpunkt att de bör bevaras för framtiden. Naturvårdsverket har fått i uppdrag att utarbeta skydds- och förvaltningsformer för de nämnda 55 urskogsområdena. (Frågan om urskogar i de fjällnära skogarna har även behandlats av utskottet i betänkandet JoU 1985/86:9.)

Urskogsområdena i de nordligaste länen är till övervägande del belägna på statsägd mark. Så är emellertid icke fallet med "urskogarna" i södra och mellersta Sverige. Naturvårdsverket framhåller i sin anslagsframställning för budgetåret 1986/87 att det skyddsbehov som föranleds av urskogsinventeringen är betydande och uppskattas till storleksordningen 400—500 milj. kr. Härvid räknar verket med skydd enbart av de i högsta angelägenhetsklassen medtagna objekten. Till följd av den begränsade medelstillgången bör i första hand ersättningar för aktuella objekt utgå till enskilda markägare. Större delen av urskogarna är belägna på statens mark. Förvaltare av statens skogar avses få dessa objekt ersatta ekonomiskt under en längre tidsperiod. Naturvårdsverket avser försöka genomföra ett motsvarande arrangemang beträffande bolagsägda naturvårdsobjekt. Enligt anslagsframställningen avses ett större antal objekt som för närvarande förvaltas av domänverket komma att överföras från domänfonden till naturvårdsfonden på en gång under budgetåret 1985/86. Betalningen härför samt för ytterligare ett antal domänfondsobjekt avses ske genom årliga avbetalningar till domänverket med 8 milj. kr. i minst 5 år.

Utskottet får för egen del framhålla att, som framgår av den lämnade redogörelsen, frågan om bevarandet av urskogarna i de fjällnära områdena i praktiken lösts genom de beslut som fattats om bevarande av ett antal skogsområden. Naturvårdsverket har fått regeringens uppdrag att utarbeta skydds- och förvaltningsformer för dessa områden. När det gäller urskogsområdena i övriga delar av landet har naturvårdsverket utarbetat ett program för bevarande av de områden som förts upp i den högsta angelägenhetsklassen i den nyligen genomförda urskogsinventeringen. Dessa områden avses bli inrättade som naturreservat. De önskemål som framförts i motion 372 (yrkande 11) om ett program för gammelskogarna och i motion 1091 om förslag till varaktigt skydd kan därmed i väsentlig utsträckning anses tillgodosedda. Dessa motionsyrkanden påkallar därför icke någon riksdagens ytterligare åtgärd såvitt nu är i fråga.

Enligt motion 1984/85:1089 av Sten-Ove Sundström m. fl. (s) bör gränsen för Abisko nationalpark justeras för att möjliggöra en utbyggnad av

skidlifssystemet. Abisko har i dag en av de finaste backarna i landet för alpin sport, anför motionärerna. Den planerade utbyggnaden skulle ge möjligheter till ett för landet unikt liftsystem med nedfarter i rent alpin klass.

Utskottet får med anledning av motionen erinra om att riksdagen år 1980 fastslog vissa principer som innebär att den allra största restriktivitet måste iakttagas när ingrepp i nationalparker aktualiseras. Utskottet är med hänsyn härtill icke berett förorda någon åtgärd med anledning av motionen. Utskottet får vidare framhålla att det förhållandet att ett fjäll ligger inom en nationalpark icke nödvändigtvis omöjliggör att en skidlift byggs där. Möjlighet finns att ändra föreskrifterna för nationalparken så, att den aktuella utbyggnaden kan förverkligas, om så befinns önskvärt. Det torde i första hand åligga naturvårdsverket och i andra hand regeringen att ta ställning till frågan. Motionen avstyrks.

I motion 1984/85:2021 av Kerstin Göthberg m. fl. (c, s, m, fp, vpk) föreslås inrättande av en ny nationalpark i Mälaren. Motionärerna anser att den s. k. Ridö—Sundbyholmsarkipelagen mellan Eskilstuna och Västerås besitter sådana egenskaper att den bör ges kvalificerat skydd som nationalpark.

Utskottet har erfarit att arbete pågår inom naturvårdsverket på en plan över områden i de södra delarna av landet, vilka bör ges nationalparks-skydd. I samband med detta arbete är även den i motion 2021 omnämnda Ridö—Sundbyholmsarkipelagen aktuell. Det kan i sammanhanget noteras att området redan är skyddat som naturreservat. Med hänsyn till att frågan således är föremål för den berörda myndighetens överväganden finner utskottet icke att motionen bör föranleda någon ytterligare riksdagens åtgärd.

Naturvårdsmarkens skötsel

I tre motioner framläggs förslag om effektivisering av naturvårdsmarkens skötsel. Enligt motion 1984/85:444 av Maja Bäckström och Bengt Silfvers-trand (båda s) är frågorna om naturvården i dag uppsplittrade på olika länsmyndigheter. Härtill kommer att naturvårdsverket belastas av detalj-frågor. Samma uppfattning hävdas i motion 1984/85:2615 av Margot Wallström (s) som även anför, att på sikt borde förvaltningen av naturvår-den organiseras regionalt och innebära inrättande av fasta jobb för att t. ex. klara skötseln av landets naturreservat. Motionären har även noterat ett påstående att skapandet av ungdomslag medfört minskade möjligheter för AMS att bidra med folk till naturvårdsarbete. I båda motionerna begärs en översyn av naturvårdens organisation.

Frågan om hur naturvårdsområden skall finansieras tas upp i partimo-tion 1984/85:879 (yrkande I) av Ulf Adelsohn m. fl. (m). Motionärerna framhåller att skötseln av naturvårdsområden i de flesta naturtyper kan garanteras genom avtal, i vilka ägaren mot ersättning från staten ikläder sig skötselansvar. En sådan lösning blir både bättre och billigare än om särskil-da naturreservat eller nationalparker bildas.

Utskottet får erinra om att jordbruksministern i årets statsverksproposi-tion meddelade att en översyn kommer att göras av bl. a. naturvårdsförvalt-ningen för att se om effektiviteten kan höjas genom samordning och ratio-

naliseringar. Enligt vad utskottet erfarit har arbetet med en sådan översyn inletts. Därvid torde bl. a. sådana frågor som de som tagits upp i motionerna 444 och 2615 komma att beröras.

Utskottet finner att de synpunkter som framförs i framför allt motion 2615 är värda att beaktas. Som motionärerna framhåller borde förvaltningen av naturvården organiseras regionalt. På sikt bör exempelvis skötseln av naturreservaten handhas av fast anställd personal. Utskottet får i sammanhanget även erinra om sitt yttrande vid behandlingen av budgeten för innevarande budgetår (JoU 1984/85:25 s. 58). Utskottet underströk i det sammanhanget att anslagen till beredskapsarbeten på naturvårdens område har stor betydelse när det gäller vård och skötsel av naturvårdsobjekt som säkerställts med medel från anslaget Mark för naturvård. Som utskottet då framhöll är det angeläget att andelen naturvårdsåtgärder som finansieras med AMS-medel hålls på en så hög nivå som möjligt. Utskottet utgår från att hithörande frågor blir genomlysta i den ovan omnämnda översynen. Någon vidare riksdagens åtgärd med anledning av motionerna 444 och 2615 påkallas därför icke.

Utskottet är även positivt till förslaget i motion 879 om att skötseln av naturvårdsmark i ökad utsträckning bör kunna garanteras genom avtal med markägaren. Sådana avtal kan redan enligt gällande regler träffas mellan naturvårdsmyndigheten och markägaren med användande av medel från anslaget Vård av naturreservat m. m. Naturvårdsverket har även upptagit ett nytt anslag betitlat Miljövårdsåtgärder i jordbruket i sin anslagsframställning för nästa budgetår. Enligt verket är det mycket angeläget att bevara ett urval av det av åker- och betesbruk öppna, ljusa odlingslandskapet för framtiden. Det sker bäst och mest ekonomiskt genom riktade bidrag till jordbruksföretag som finns att tillgå i trakten. Urvalet av områden bör enligt verket ske med utgångspunkt i naturvårdsvärdet. Enligt förslaget bör anslaget finansieras via gödselmedelsavgiften. Det bör även nyttjas för andra ändamål. Utskottet torde få anledning återkomma till anslagsfrågan i samband med budgetbehandlingen för nästa budgetår. Vidare torde frågan om skötseln av naturvårdsområdena komma att belysas i den aviserade översynen av naturvårdsförvaltningen. Mot bakgrund av det anförda bör motionen såvitt nu är i fråga (yrkande I) enligt utskottets mening icke föranleda någon riksdagens ytterligare åtgärd.

Våtmarker

I motion 1984/85:372 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) anfördes att det i vårt land finns stora arealer våtmarker som inte ger någon nämnvärd avkastning men som från ekologisk synpunkt är utomordentligt värdefulla. De spelar stor roll för bl. a. vattenbalansen och som tillflyktsort för djur och växter. Genom nya tekniska landvinningar kan våtmarkerna bli ekonomiskt intressanta, t. ex. för skogsodling och energiförsörjning. Av naturvårdsverkets inventeringar av olika våtmarkers värde har framgått att nästan alla våtmarker skadats. Det är tillfredsställande att en reform om tillståndsplikt för våtmarksdikning nu aviserats från regeringens sida. Inventeringen av våtmarkerna bör påskyndas och intensifieras, med klassning av

deras skyddsvärde och avgränsning av våtmarker som inte får exploateras (yrkande 7). Statligt stöd bör enligt motionen ej utgå till exploatering som strider mot starka naturvårdsintressen (yrkande 15).

I motion 1984/85:535 av Rune Evensson m. fl. (s) framhålls att bestämmelser om tillståndsplikt för markavvattningsåtgärder borde införas i naturvårdslagen. Avvägningen mellan dikningsintresset och naturvårdsintresset bör göras i länsstyrelsens prövning, anser motionärerna.

Utskottet får erinra om att riksdagen för ett år sedan avlog yrkanden motsvarande dem som föreligger i folktopmotionen, med motiveringen att motionens syfte kunde förväntas tillgodosett utan någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida (JoU 1984/85:11). Till stöd för sitt ställningstagande yttrade utskottet bl. a. följande.

Utskottet erinrar om att naturvårdsverkets våtmarksinventering, som igångsattes efter ett riksdagsbeslut år 1977, hittills bl. a. resulterat i en översiktlig inventering, som redovisades år 1979 (SNV PM 1181-1184). I utskottets betänkande JoU 1982/83:4 lämnas vissa uppgifter om det fortsatta inventeringsarbetet, till vilka här hänvisas. I nämnda sammanhang uttalades bl. a. att utskottet delade naturvårdsverkets uppfattning att en fortsatt inventering var angelägen för att ge nödvändigt underlag för vidare diskussioner angående avvägningen mellan bl. a. naturvårdens och skogsbrukets intressen.

Fr. o. m. år 1983 har en regional våtmarksinventering startats för att ge underlag för en bedömning av våtmarkernas betydelse och skyddsvärde i förhållande till intressena för bl. a. torvtäkt och skoglig virkesproduktion. Denna inventering genomförs i samverkan mellan naturvårdsverket och berörda länsstyrelser. Naturvårdsverket svarar härvid för bl. a. planering, utbildning och samordning medan resp. länsstyrelse genomför inventeringen och sammanställer regionala redovisningar.

Utskottet vill i sammanhanget också fästa uppmärksamheten på att den nya vattenlagen (1983:291), som trätt i kraft den 1 januari 1984, innehåller bestämmelser som stärker naturvårdens intressen vid prövningen av markavvattningsföretag. I samband med prövningen av förslaget till vattenlag förordade utskottet vidare att det vattenrättsliga prövningssystemet borde kompletteras med en tillståndsprövning enligt naturvårdslagen (JoU 1982/83:30 s. 57 f.)

Med anledning av det nämnda riksdagsuttalandet (JoU 1982/83:30) har inom jordbruksdepartementet utarbetats en promemoria (Ds Jo 1985:2) om förprövning av markavvattningsföretag enligt naturvårdslagen (1964:822). I promemorian föreslås att generell tillståndsplikt för markavvattning införas i naturvårdslagen. Tillståndspliktens omfattning är bestämd på samma sätt som i vattenlagen. Enligt förslaget kommer således markavvattningsföretagen att bli förprövningspliktiga enligt naturvårdslagen i samma utsträckning som de redan nu är enligt vattenlagen. Promemorian har remissbehandlats och bereds i departementet.

Utskottet har erfarit att den regionala våtmarksinventeringen som utförs gemensamt av naturvårdsverket och resp. länsstyrelser är färdig för publicering när det gäller fyra län, nämligen Uppsala, Kalmar, Kristianstads och Hallands län. Under våren 1986 beräknas den regionala inventeringen vara slutförd även i Jönköpings, Älvsborgs och Skaraborgs län. I ytterligare tre

län, nämligen i Kronobergs, Kopparbergs och Västerbottens län pågår inventering med sikte på att slutföras under åren 1987—1989. I övriga län bedöms inventeringsbehovet vara mindre, beroende på antingen att inventeringar genomförts av vederbörande länsstyrelse eller på att föga anspråk ställs på våtmarkerna. Vissa kompletterande inventeringsinsatser kommer dock enligt naturvårdsverkets planering att pågå även efter den angivna tiden, avseende bl. a. myrar och sumpskogar med mindre areal än 50 ha. Genom våtmarksinventeringen har man inom naturvårdsverket numera ett gott kunskapsmaterial att falla tillbaka på när det gäller att i bl. a. planeringssammanhang göra avvägningar mellan natur- och kulturvårdens resp. friluftslivets intressen och exploateringsintressena. Enligt naturvårdsverkets anslagsframställning för nästa budgetår har förhandlingar inletts för att ge ca 80 våtmarker skydd som naturreservat.

Enligt utskottets mening får syftet med motion 372 anses vara tillgodosett genom de omfattande åtgärder och överväganden som sålunda redovisats. Motionen avstyrks mot den bakgrunden, såvitt nu är i fråga (yrkande 7).

Som framgår av den lämnade redovisningen pågår ett arbete i regeringens kansli för att införa tillståndsplikt för markavvattnings enligt naturvårdslagen. Därmed torde även motion 535 komma att tillgodoses. Motionen avstyrks därför.

I motion 372 yrkas att statligt stöd icke bör utgå till åtgärder som strider mot starka naturintressen. Utskottet får i detta sammanhang hänvisa till att skogsstyrelsen i sina nyligen utgivna föreskrifter för verkställigheten av förordningen (1979:792) om statligt stöd till skogsbruket (SKSFS 1985:2) intagit särskilda regler om naturvårdshänsyn. Enligt 4 § får stöd således inte beviljas till åtgärd som påtagligt skadar särskilda värden för natur- och/eller kulturminnesvården. Detsamma skall gälla för område som är av särskild betydelse för rennäringen, såsom flyttled eller nattbetesplats eller för annat dokumenterat allmänt intresse. Inte heller får stöd beviljas till följdåtgärd om föregående åtgärder påtagligt skadat eller skadar sådant värde eller intresse. Utskottet konstaterar att åtgärder av det slag som efterlyses i motionen redan vidtagits av skogsstyrelsen. Motionens syfte är således till väsentliga delar tillgodosett såvitt nu är i fråga (yrkande 15). Mot bakgrund härav avstyrks yrkandet.

Naturvårdslagstiftningen m. m.

Hänsynsreglerna

Enligt motion 1984/85:372 (yrkande 16) av Bengt Westerberg m. fl. (fp) är naturvårdslagen i vissa avseenden otillräcklig. Det är därför tid för en allmän översyn av lagen, varvid man bör eftersträva att i en ny lag inarbeta bestämmelser från annan lagstiftning som berör naturvården. En annan utgångspunkt bör vara att regler om hänsyn till naturvården införs i sådan lagstiftning som reglerar verksamhet med inverkan på naturen. Ett mera konkret kommunalt ansvar för naturvården bör vidare slås fast. I avvaktan på en allmän översyn föreslår motionärerna en ändring av naturvårdslagen som skulle ge naturvårdsverket möjlighet att direkt hos regeringen ta initia-

tiv till att skydda värdefulla naturområden. Det finns enligt motionen en rad exempel på att vederbörande länsstyrelse — trots påpekanden från naturvårdsverket — underlåtit att ta upp skyddsfrågan för ett visst område, varigenom värdefull natur förstörts.

I samma motion framställs yrkanden om hänsynen till naturvärden i de lagar som reglerar jordbruksskötseln, skogsvården och mineralhanteringen. Frågan om naturvårdshänsynen enligt skogsvårdslagen har behandlats av utskottet i dess betänkande om skogsvård, JoU 1985/86:9. Motionärerna framhåller att det är hög tid att miljö- och naturvård ges större vikt inom ramen för jordbrukspolitik. Till de traditionella målen för jordbrukspolitik bör även föras ett uthållighets- och miljömål. Därigenom skulle ekologiska och miljömässiga aspekter bättre kunna beaktas. I motionen understryks vikten av att de nyligen införda reglerna om naturvårdshänsyn i jordbruket ges stringenta former (yrkande 9). Regler om naturvårdshänsyn bör enligt motionen införas också i den lagstiftning som styr gruv- och mineralhanteringen. Mineralhanteringen är sannolikt den näring där hänsynen till naturvård är minst, anför motionärerna (yrkande 14).

Utskottet får erinra om att riksdagen vid flera tidigare tillfällen har avvisat motionsyrkanden om översyn av naturvårdslagen. Utskottet har därvid hänvisat bl. a. till att det under 1970- och 1980-talen genomförts en rad viktiga reformer på naturvårdens område. Någon allmän översyn av naturvårdslagen har utskottet ej funnit anledning förorda i detta sammanhang. Beträffande förslaget att ge naturvårdsverket viss initiativrätt i fråga om skyddsåtgärder enligt naturvårdslagen har utskottet hänvisat till de bestämmelser i lagen som gör det möjligt för verket att bl. a. besvärsvägen få till stånd en prövning av ett visst naturområdes skyddsvärde. Enligt utskottets mening äger de synpunkter som tidigare anförts full giltighet även i dagens läge. Mot den bakgrunden avstyrks motion 372 såvitt nu är i fråga (yrkande 16).

I sammanhanget får utskottet även påpeka att mark- och vattenområden med naturvärden skall kunna skyddas enligt förslaget till naturresurslag (prop. 1985/86:3). Enligt förslaget till plan och bygglag (prop. 1985/86:1) kommer kommunerna att ges huvudansvaret för planeringen medan statens organ — i första hand länsstyrelsen och regeringen — ges möjlighet att gripa in i frågor av riksintresse.

Enligt motion 372 finns det anledning att till de traditionella målen för jordbrukspolitik också föra ett uthållighets- och miljömål. Utskottet får i det sammanhanget erinra om att miljöfrågorna numera beaktas i målsättningen för livsmedelspolitiken. När riksdagen våren 1985 godkände regeringens förslag om livsmedelspolitiken uttalades sålunda, att jordbruket och livsmedelsproduktionen liksom all annan verksamhet måste ta hänsyn till kravet på en god miljö och till behovet av en långsiktig och planerad hushållning med våra naturresurser (prop. 1984/85:166, JoU 1984/85:33). Motionärernas syfte får således anses vara tillgodosett i denna fråga. Motsvarande gäller den del av motionen vari understryks vikten av att lagstiftningen om naturvårdshänsyn inom jordbruket ges stringenta former. I lagen (1979:425, ändrad 1984:197) om skötsel av jordbruksmark finns nume-

ra en särskild bestämmelse — § 6 a — om att hänsyn skall tas till naturvårdens intressen vid skötsel av jordbruksmark och vid annan markanvändning i jordbruket. Lantbruksstyrelsen har utfärdat föreskrifter som är bindande (LSFS 1984:37) och allmänna råd (1984:1) om jordbrukets hänsyn till naturvårdens intressen. Föreskrifterna och råden har sammanförts i en fyllig broschyr som är avsedd att bl. a. tjäna som grund för lantbruksnämndernas rådgivning. Där framhålls att det är ytterst angeläget att jordbrukarna får en positiv inställning till naturvårdshänsyn. En sådan effekt uppnås bäst genom en omfattande informationsverksamhet. Föreläggande och förbud bör tillämpas mycket restriktivt.

Utskottet finner, med hänvisning till vad som anförts om målen för livsmedelspolitiken och uppföljningen av lagstiftningen om naturvårdshänsyn i jordbruket, att det aktuella motionsyrkandet i allt väsentligt får anses tillgodosett. Mot den bakgrunden avstyrks motion 372 såvitt nu är i fråga (yrkande 9).

Även frågan om gruv- och mineralhanteringens hänsyn till naturvården har tidigare behandlats av riksdagen. Motioner i frågan har avslagits på förslag av såväl jordbruksutskottet som näringsutskottet. Jordbruksutskottet har i samband därmed påpekat att det ingalunda saknas bestämmelser om hänsynen till miljövårdens och naturvårdens intressen i detta hänseende och anför ett exempel i olika lagar.

Minerallagstiftningen är för närvarande föremål för utredning i 1983 års minerallagstiftningskommitté. Enligt direktiven bör kommittén ha i uppgift att "— — — utreda hur den nuvarande lagstiftningen inom mineralområdet — dvs. främst gruvlagen och minerallagen — bör förändras för att kunna ersättas av ett mer eller mindre enhetligt rättsligt regelsystem. — — — Ett enhetligt system torde också medföra att tillämpningen av minerallagstiftningen bättre kan samordnas med tillämpningen av annan lagstiftning, främst byggnads-, rennärings- samt naturvårds- och miljöskyddslagstiftningen." Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1986.

Hänsynen till naturvården torde således komma att behandlas av minerallagstiftningskommittén. Riksdagen bör enligt utskottets mening icke för närvarande ta något initiativ i denna fråga. Motion 372 avstyrks således såvitt nu är i fråga (yrkande 14).

"NIMIS"

Bengt Silfverstrand och Hans Pettersson i Helsingborg (båda s) begär i motion 1984/85:362 ändring av naturvårdslagen med anledning av ett konkret fall. En konstnär har utan lov byggt en "skapelse" benämnd NIMIS av drivved välgande 14 ton inom naturreservatet Östra Kullaberg i Höganäs kommun. När regeringen som sista instans fastställt rivningsföreläggande har konstnären sålt sin skapelse till utländsk medborgare. I en straffprocess har hovrätten frikänt konstnären från ansvar enligt naturvårdslagen. Lagens föreskrifter i berörda delar riktade sig nämligen mot markägaren och andra sakägare. Konstnären tillhörde inte den åsyftade personkretsen, varför åtalet måste ogillas. Riksåklagaren hade vid tiden för motionen fullföljt talan i högsta domstolen.

Mot bakgrund av det refererade målet yrkar motionärerna att naturvårdslagen ändras så att det klart och tydligt framgår av lagen att bestämmelserna omfattar såväl markägare och andra sakägare som allmänheten.

Utskottet vill med anledning av motionen framhålla att frågan, som nämnts, anhängiggjorts hos högsta domstolen. Målet har ännu icke avdömts. Utskottet finner det i och för sig otillfredsställande att osäkerhet beträffande rättsläget uppkommit i ett fall som det nu refererade. Med hänsyn till att den aktuella frågan är föremål för rättslig prövning är utskottet icke berett föreslå riksdagen att ta något initiativ för närvarande. Motionen avstyrks således.

Miljöförbättringar kring vattenkraftverk

I två motioner diskuteras frågor om miljön kring vattenkraftverk. Rolf Dahlberg m. fl. (m) framhåller i motion 1984/85:1074 att de äldre vattenkraftverken är särskilt förfulande i naturen. Vid dagens vattenkraftsutbyggnad åläggs kraftföretagen att vidta åtgärder för att minska ingreppen i naturen så att ingreppen lättare kan accepteras av alla. Motionärerna föreslår mot den bakgrunden att en kartläggning görs av de viktigaste kraftverken. Med hjälp av en sådan kartläggning skulle det bli möjligt att bedöma vad som kan göras för att rätta till de gamla såren i naturen efter äldre kraftutbyggnader. Sådana arbeten ligger utomordentligt väl till från regional- och arbetsmarknadssynpunkt, framhåller motionärerna.

I motion 1984/85:1170 tar Ove Eriksson (m) upp en likartad fråga som gäller nybyggda vattenkraftverk. För att påverka allmänheten till en mer positiv syn på utbyggnad av vattenkraftverken borde kraftbolagen kunna åläggas att ge ekonomiskt stöd till exempelvis sysselsättningsskapande turistanläggningar inom området om förutsättningar för sådana är lämpliga. Motionären yrkar på lagändring för att möjliggöra dylika villkor.

Med anledning av motionerna bör följande framhållas.

Tillstånd till utbyggnad av vattenkraftverk meddelas i dom av vattendomstolen. I domen åläggs kraftverksägaren att betala ersättning för intrång till följd av kraftverket och att utföra åtgärder som kan minska inverkningarna av företaget. Det kan gälla anläggande av spegeldammar eller att hålla viss minimitappning i den gamla älvfåran m. m. Kraftverksägaren kan därefter i princip inte åläggas att vidta eller bekosta vidare åtgärder från natur- och miljövårdssynpunkt. Genom den nya vattenlagen (1983:291) har dock öppnats vidgade möjligheter till omprövning av givna tillstånd. För att tillgodose allmänna intressen kan vattendomstolen efter viss tid föreskriva ändrade eller nya villkor. Den allmänna miljövården är ett sådant intresse för vilken omprövning skall kunna ske. För de äldre kraftverken gäller enligt övergångsbestämmelserna att omprövning kan ske tidigast 1993. Vidare gäller att omprövning icke får ske förrän 30 år efter det kraftföretaget fullbordats.

Som påpekats i motion 1170 avskaffades bygdekraftinstitutet år 1974. Enligt vattenlagen skall emellertid en årlig bygdeavgift betalas av kraftverksägaren. Syftet med bygdeavgiften är att kompensera berörd bygd för sådan

inverkan på omgivningen som inte är ersättningsgill enligt ordinarie expropriationsrättsliga regler såsom ersättning för direkta ingrepp på fastigheter. Kommunen skall vara huvudmottagare av bygdemedlen, vilka skall användas för att tillgodose allmänna ändamål i den bygd som berörs av företaget. Genom den nya lagstiftningen har öppnats en möjlighet att ta bygdeavgiftsmedlen i anspråk för bildande av en kommunal fond. Denna kan utnyttjas till stöd för den drabbade bygdens näringsliv inkl. turismen. Vederbörande kommun får beslutanderätt om den slutliga användningen av pengarna.

Utskottet får för sin del framhålla att de spörsmål motionärerna tar upp bör kunna lösas utan någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida. Som framgår av den lämnade redogörelsen kommer de äldsta kraftverken att kunna omprövas fr. o. m. år 1993. De företag som då icke uppnått trettiårsåldern kommer sedan successivt att bli föremål för omprövningsreglerna. Någon kartläggning av det slag motionärerna efterlyser kommer mot den bakgrunden icke att erfordras. Förslaget i motion 1170 får anses tillgodosett genom vattenlagens regler om bygdeavgift. Som framgår av redogörelsen åläggs kraftbolagen enligt dessa regler att bidra ekonomiskt till exempelvis sysselsättningsskapande åtgärder. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 1074 och 1170.

Landskapsvård

Åtgärder i slättbygder

Karin Ahrlund och Hans Pettersson i Röstånga (båda fp) yrkar i motion 1984/85:1164 (yrkande 1 andra dels-satsen) att länsstyrelsen i Malmöhus län skall ges i uppdrag att studera möjligheterna till ytterligare trädplantering längs länets vägar. Enligt motionärerna har många alléer och trädridåer försvunnit under senare tid, och fler hotas. Detta medför inte bara en direkt försämring av landskapsmiljön utan har också förorsakat jordflykt och bidragit till trafikkaos under snöperioder. I motion 1984/85:2044 av Sigvard Persson m. fl. (c) utvecklas frågan om hur den förtgående vinderosionen i slättbygderna och särskilt i Skåne kan angripas. Motionärerna framhåller att jordbrukets utveckling mot större brukningsenheter och ökad mekanisering medfört att stora delar av våtmarkerna försvunnit liksom mängder av småvatten och öppna diken. Antalet busk- och trädridåer har minskat kraftigt. Bristen på lägivande växtlighet är en viktig anledning till vinderosionen. Enligt motionen tyder allt på att en ökad satsning på läplanteringar och bevarande eller rekonstruktion av åkerholmar samt vattenhål med omgivande växtlighet skulle vara till fördel inte endast för jordbruket utan även för landskapsbilden som sådan (yrkande 1). Med hänsyn till att läplantering är en långsiktig åtgärd bör ekonomiska styrmedel införas. Ekonomiskt stöd bör utgå genom att planteringar utförs som beredskapsarbeten eller att vederbörande lantbrukare ges bidrag resp. skattelättnader, anser motionärerna (yrkande 2).

Riksdagen hade för ett år sedan att ta ställning till motionsförslag av motsvarande innehåll som de nu aktuella (JoU 1984/85:11). Utskottet anförde därvid följande.

Utskottet har i det föregående redogjort för de nya lagreglerna om jordbrukets hänsyn till naturvårdens intressen, vilka ger ökade möjligheter att bevara vissa inslag i naturmiljön, inbegripet odlings- och kulturlandskapet. Av redogörelsen framgår vidare att de i motionen berörda frågorna ägnats stort intresse av såväl myndigheter som organisationer och enskilda lantbrukare. Länsstyrelsen i Malmöhus län har sålunda bildat en särskild arbetsgrupp för frågor om landskapsvård inom länet. Verksamheten omfattar bl. a. skötsel av pilevallar, rensning av mägergravar och läplanteringar. En omfattande inventering av länets mägergravar, vilka framför allt har stor betydelse för viltvården, har genomförts. Verksamheten med läplanteringar har mött ett mycket stort intresse från bl. a. jordbruksnäringens sida. Försök med olika typer av läplanteringar m. m. bedrivs inom ett flertal områden.

Utskottet anser att angivna hänsynsregler och pågående försöksverksamhet m. m. är ägnade att i stor utsträckning tillgodose syftet med motion 1983/84:2119. Motionen påkallar inte någon åtgärd från riksdagens sida i nu aktuell del.

Riksdagen följde utskottet.

Utskottet har inhämtat att den i fjolårets betänkande omnämnda försöksverksamheten fortsätter, i betydande utsträckning med hjälp av AMS-medel. Utskottet bedömer, liksom motionärerna, att dessa frågor är angelägna. Lantbruksstyrelsen har även i sina allmänna råd om jordbrukets hänsyn till naturvårdens intressen betonat vikten av åtgärder mot jordflykt och upprustning av trädalléer, bevarande av åkerholmar och mägergravar i jordbruksbygderna. Åtgärder i denna riktning bör betraktas som åtgärder för rationalisering av jordbruket. Lånegaranti kan därför ges enligt 15 § förordningen om statligt stöd till jordbrukets rationalisering.

Utskottet finner sammanfattningsvis att någon ytterligare riksdagens åtgärd icke påkallas med anledning av motion 1164 såvitt nu är i fråga (yrkande 1 andra dels-satsen), och motion 2044, yrkande 1. Utskottet är heller icke berett tillstyrka kravet i motion 2044, yrkande 2, om ekonomiska styrmedel. Ifrågavarande motionsyrkanden avstyrks således.

Stranderosion

Enligt motion 1984/85:1164 av Karin Ahrlund och Hans Petersson i Röstunga (båda fp) bör regeringen uppdra åt naturvårdsverket att göra en sammanställning av internationell forskning och forskningsresultat i fråga om stranderosion (yrkande 4). Erosionen är ett gissel, anför motionärerna. Myndigheternas försök att bromsa havets vilja är än så länge fåfänga och bara av uppehållande karaktär. Genom en sammanställning av forskningen bör de kommuner som drabbas kunna få uppslag till hur de skall kunna skydda sina stränder.

Liknande motionsyrkanden har flera gånger avslagits av riksdagen. Utskottet har därvid anført att det ankommer på den anslagsbeviljande myndigheten att inom anvisade medelsramar pröva vilka forskningsprojekt eller uppdrag som kan finansieras.

Utskottet har inhämtat att det inom naturvårdsverket finns ett forskningsmaterial sammanställt när det gäller stranderosionen. Ett symposium

om nyttjande och skydd av sandkuster kommer att hållas i Lund i maj 1986. Arrangör är institutionen för vattenresurslära vid tekniska högskolan i Lund, och deltagare är såväl forskare som tekniker och kommunalpolitiker. Mot bakgrund av det anförda och med hänsyn till att frågan således blir föremål för överväganden i samband med det planerade symposiet bör riksdagen enligt utskottets mening icke göra något uttalande med anledning av motionsyrkandet.

Naturområden — naturskolor

John Johnsson och Nils Svensson (båda s) framhåller i motion 1984/85:1399 att det är svårt att uppehålla kraven på närhet till rekreation i skog och mark i storstäderna. I Skånes storstadsområde med små marktillgångar är svårigheterna extremt stora. Därför arbetar man på att öka tillgängligheten till attraktiva och lämpliga natur- och kulturområden inom det sydskånska ås- och sjölandskapet. Ett projekt pågår även i sydvästra Skåne. Delvis sker detta på konstlad väg. I samband därmed uppstår många frågor om vilka kunskapen är splittrad. Forskningen om hur man bygger upp komplexa miljöer med specifika krav på flora och fauna är dåligt utvecklad. Sådan forskning och storskaliga försök bör enligt motionen stimuleras, och Malmöhus län bör bli försöksområde (yrkande 1). Enligt motionen borde även en naturskoleverksamhet som startat i Snogeholm, med stöd av bl. a. landstinget i Malmöhus län, kunna få använda sig av skolöverstyrelsen som samarbetspartner och delfinansiär i utvecklandet av pedagogiska hjälpmedel (yrkande 2).

Utskottet har erfarit att naturvårdsverkets naturresursavdelning med intresse följer de ansträngningar som görs i Skåne för att förbättra allmänhetens möjligheter till naturupplevelser på rimligt avstånd från storstadsområdet. Inom verket har man dock icke bedömt erforderligt att lämna stöd med statliga bidrag till de forskningsuppgifter som blir aktuella i sammanhanget. Sådana frågor kan bäst redas ut på det lokala och regionala planet. Utskottet har ingen annan bedömning. Motionen avstyrks således såvitt nu är i fråga (yrkande 1).

Statens naturvårdsverk har tagit initiativ till upprättande av s. k. naturskolor i landet. Idén har hämtats från Danmark och England där naturskolor har fungerat i praktiken i ett antal år. Naturskolan vänder sig i första hand till grundskolans och gymnasieskolans elever samt till deras lärare. Initiativet bör ses mot bakgrund av att läroplanen för grundskolan föreskriver att studiet av orienteringsämnena inte får bli ensidigt teoretiskt. I dem alla bör finnas inslag av exkursioner, studiebesök och fältarbete, i förekommande fall även av experiment, laborationer och praktiskt arbete. Avsikten med naturskolan är att ge lärarna hjälp med åskådningsundervisningen om det ekologiska samspelet och miljövården. I naturskolorna hoppas man väcka barnens intresse för och nyfikenhet på naturen. Kommunerna kan ställa lokaler med en sakkunnig föreståndare till förfogande för att bereda grundskolans lärare tillfälle att förlägga temadagar inriktade på natur- och miljöfrågor till naturskolan. Naturskolorna kan även utnyttjas för lärarnas egen fortbildning, vid studiedagar, med hänsyn till att lärarutbildningen i

miljöfrågor anses otillräcklig. Naturskolorna skall även kunna hyras ut utom skoltid till ideella föreningar och studieförbund.

Naturvårdsverket har tillsammans med Klippans kommun i Kristianstads län startat ett pilotprojekt, Skäralids naturskola, för vilket naturvårdsverket bär den huvudsakliga kostnaden. Verket har även gjort vissa smärre insatser när andra kommuner startat naturskolor, t. ex. i Kalmar, Nora och Sollentuna. Med ledning av de erfarenheter som vunnits har naturvårdsverket givit ut rapporten Naturskolan på Söderåsen (SNV PM 1780). Rapporten tjänar till vägledning för kommuner som önskar starta nya naturskolor. Däremot avser naturvårdsverket icke engagera sig finansiellt i dessa skolor. Naturvårdsverkets engagemang i naturskoleverksamheten bedrivs i samråd med skolöverstyrelsen inom ramen för ett samarbete mellan de två verken som varit fast organiserat sedan år 1976 och som senast bekräftats genom ett avtal från januari 1984. Skolöverstyrelsen är således redan involverad i verksamheten.

Utskottet vill för sin del betona värdet av det arbete som utförs inom naturskolan. Enligt vad utskottet inhämtat har också naturskolorna väckt stort intresse runtom i landets kommuner. Som framhållits i den tidigare redogörelsen har initiativet utgått från naturvårdsverket. Verket har mot bakgrund av erfarenheterna från pilotanläggningen och i enlighet med sitt samarbetsavtal med skolöverstyrelsen ställt och fortsätter att ställa informationsmaterial m. m. till förfogande för de kommuner som önskar öppna naturskolor. Utskottet vill dock betona att skolväsendet är en kommunal uppgift där det statliga stödet är klart reglerat. Utskottet är mot den bakgrunden icke berett förorda någon ytterligare riksdagens åtgärd med anledning av motionen såvitt nu är i fråga (yrkande 2).

Flora och fauna

I fem motioner framställs yrkanden om åtgärder beträffande floran och faunan. I folkpartiets partimotion 1984/85:372 av Bengt Westerberg m. fl. hävdas att flora- och faunavården utgör en starkt försummad del av naturvården. Flera hundra växt- och djurarter hotas av utrotning. I de flesta fall är huvudorsaken miljöförändringar, oftast till följd av det moderna jord- och skogsbruket, anför motionärerna. Flora- och faunarbetet måste ges en ökad tyngd.

Bland de arter som är i riskzonen för utrotning är vittryggig hackspett. Yrkanden om åtgärder för bevarande av arten i Sverige ställs i två motioner, nämligen i motion 1984/85:360 av Lars Ernestam och Börje Stensson (båda fp) och i motion 1984/85:1389 av Wivi-Anne Cederqvist m. fl. (s).

Jättebjörnflokan eller jättelokan, (*Heracleum mantegazzianum* et cons.), är en sedan 1800-talet introducerad växt i Sverige. Den vållar uppenbara olägenheter. Den sprider sig, saknar naturliga fiender och tränger ut annan växtlighet. Dess växtsaft innehåller ett skadligt ämne, furucoumarin som kan ge upphov till hudutslag. Växten bör bekämpas så långt möjligt, framhåller Per Olof Håkansson m. fl. (s) i motion 1984/85:445. Enligt motion 1984/85:2603 av Stig Josefson och Ulla Tillander (båda c) bör jättelokan utrotas.

Utskottet får erinra om att förslaget i folkpartimotionen om åtgärder till skydd för flora och fauna flera gånger tidigare har behandlats i riksdagen. Utskottet har i samband därmed påpekat att hänsynsregler till naturvården numera finns både i skogsvårdslagen och i lagen om jordbrukets skötsel. Jaktlagstiftningen reglerar fredandet av vissa djurarter. Vidare har hänvisats till att naturvårdslagen ger rika möjligheter att avsätta biotoper för sällsynta djur och växter som naturreservat eller naturvårdsområden. När det gällt att finansiera ökade insatser har utskottet hänvisat till att beslut härom bör fattas i samband med budgetbehandlingen.

Naturvårdsverket har startat ett särskilt projekt för flora- och faunavård under 1984. Syftet är att samordna ett antal artbevarande projekt som pågår på flera håll i landet på ideell basis och att därigenom effektivisera deras projekt. I sin anslagsframställning för budgetåret 1986/87 föreslår naturvårdsverket även att en halv miljon kronor avsätts för ett särskilt åtgärdsprogram för artbevarande och vård av hotade och sällsynta djurarter.

Utskottet är i hög grad medvetet om att modernt skogsbruk och modernt jordbruk omvandlat det svenska landskapet. Miljön har även förändrats genom utsläpp från industri- och energiproduktion, från kommunikationsmedel och från hushållen. En följd av miljöförändringarna har blivit att många växt- och djurarter som för blott några decennier sedan var vanliga nu blivit sällsynta, en del till den grad att de hotas av utrotning. Utskottet instämmer mot den angivna bakgrunden i motionärernas bedömning att åtgärder måste till för att bevara flora och fauna. Mycket görs också. Utskottet erinrar om de skyddsmöjligheter som finns angivna i naturvårdslagen m. fl. lagar och om reglerna om hänsyn till naturvården inom jord- och skogsbruket. I lantbruksstyrelsens allmänna råd (1984:1) betonas önskvärdheten av att lantbruksnämnderna i sin rådgivning utövar sin information på sådant sätt att jordbrukarna får en positiv inställning till naturvårdshänsynen. Utskottet vill även hänvisa till det omfattande arbete till skydd för flora och fauna i förevarande sammanhang som utförs av frivilliga, såväl individuellt som inom olika organisationer. Naturvårdsverkets flora- och faunaprojekt syftar till att samordna och effektivisera den verksamheten. Utskottet är med hänvisning till det anförda icke berett att i förevarande sammanhang förorda någon ytterligare riksdagens åtgärd med anledning av motion 372 såvitt nu är i fråga (yrkande 8).

Den vitryggiga hackspetten som är föremål för yrkanden i två motioner, har fått stor uppmärksamhet i djurskyddskretsar. Enligt vad utskottet inhämtat har ett särskilt program föreslagits för skyddet av denna djurart. Naturvårdsverkets inställning är att de lokaler där den vita hackspetten häckar kan skyddas därest de även har andra skyddsvärden. I övrigt bör skogsvårdslagens regler om naturvårdshänsyn tillämpas för att hindra avverkning av vissa träd m. m. Utskottet har ingen annan bedömning. Motionen avstyrks på den grunden.

Även den fråga som väckts om åtgärder mot jättebjörnflokan är sedan någon tid föremål för naturvårdsmyndigheternas uppmärksamhet. Naturvårdsverket uttalade år 1982 att jätteloken bör bekämpas så långt möjligt. Verket har i juni 1985 gått ut med en enkät till 500 botanister i landet för att få en lägeskontroll beträffande jätteloken i Sverige som underlag för even-

tuella beslut om bekämpning, information och kanske också lagstiftnings-åtgärder. Verket har även riktat en fråga till länsstyrelserna om de har några problem med jättelokan. Med hänsyn till att frågan således är föremål för vederbörande myndigheters särskilda uppmärksamhet avstyrker utskottet motionerna 445 och 2663.

JoU 1985/86:10

Hemställen

Utskottet hemställer

1. beträffande *allemansträtten*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1076,
2. beträffande *ridstråk*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1415,
3. beträffande *skyddet av fjällvärlden*
att riksdagen avslår motion 1984/85:372 yrkandena 1—5,
4. beträffande *program för gammelskogarna*
att riksdagen avslår motion 1984/85:372 yrkande 11,
5. beträffande *varaktigt urskogsskydd*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1091,
6. beträffande *Abisko nationalpark*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1089,
7. beträffande *nationalpark i Mälaren*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2021,
8. beträffande *naturvårdens organisation*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85:444 och 1984/85:2615,
9. beträffande *avtal om skötselansvar*
att riksdagen avslår motion 1984/85:879 yrkande 1,
10. beträffande *våtmarkerna*
att riksdagen avslår motion 1984/85:372 yrkande 7,
11. beträffande *markavvattningstillstånd*
att riksdagen avslår motion 1984/85:535,
12. beträffande *statsbidrag till åtgärder som strider mot naturvårdens intressen*
att riksdagen avslår motion 1984/85:372 yrkande 15,
13. beträffande *översyn av naturvårdslagen*
att riksdagen avslår motion 1984/85:372 yrkande 16,
14. beträffande *naturvårdshänsyn i jordbruket*
att riksdagen avslår motion 1984/85:372 yrkande 9,
15. beträffande *naturvårdshänsyn i minerallagstiftningen*
att riksdagen avslår motion 1984/85:372 yrkande 14,
16. beträffande *"NIMIS"*
att riksdagen avslår motion 1984/85:362,
17. beträffande *miljön vid äldre kraftverk*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1074,
18. beträffande *turistanläggningar vid kraftstationer*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1170,

19. beträffande *trädpplantering*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1164 yrkande 1, andra dels-satsen,
20. beträffande *landskapsvård i slättbygder*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2044 yrkande 1,
21. beträffande *styrmedel*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2044 yrkande 2,
22. beträffande *stranderosion*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1164 yrkande 4,
23. beträffande *forskning om naturområden*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1399 yrkande 1,
24. beträffande *naturskolan*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1399 yrkande 2,
25. beträffande *flora och fauna*
att riksdagen avslår motion 1984/85:372 yrkande 8,
26. beträffande *den vitryggiga hackspetten*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85:360 och 1984/85:1389,
27. beträffande *jättebjörnflokan*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85:445 och 1984/85:2603.

Stockholm den 26 november 1985

På jordbruksutskottets vägnar

Karl Erik Olsson

Närvarande: Karl Erik Olsson (c), Håkan Strömberg (s), Arne Andersson i Ljung (m), Ove Karlsson (s), Lars Ernestam (fp), Martin Segerstedt (s), Sven Eric Lorentzon (m), Jan Fransson (s), Margareta Winberg (s), Kerstin Gellerman (fp), Åke Selberg (s), Lennart Brunander (c), Leif Marklund (s), Ivar Virgin (m) och Oswald Söderqvist (vpk).

Reservationer

1. Skyddet av fjällvärlden (mom. 3)

Lars Ernestam och Kerstin Gellerman (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Av den" och slutar med "för närvarande" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas bedömning att nationalparker i ett första steg bör inrättas kring Sjaunja och Taavavuoma i Norrbottens län. Det är enligt utskottets mening inte tillräckligt att bilda naturreservat kring Sjaunja. I det området krävs det starkaste skyddet, nämligen nationalparksskydd. Som motionärerna framhåller finns starka skäl för ytterligare nationalparker i fjällvärlden. Utskottet biträder även förslagen i motionen om att avlysa nationalparken i de centrala delar av Stora Sjöfallets nationalpark vilka efter företagen utbyggnad inte längre representerar några naturvärden. Vad

utskottet sålunda anfört med anledning av motion 372 såvitt nu är i fråga (yrkandena 1—5) bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *skyddet av fjällvärlden*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1984/85:372 yrkandena 1—5.

2. Program för gammelskogarna (mom. 4)

Lars Ernestam och Kerstin Gellerman (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Utskottet får" och slutar med "i fråga" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att gammelskogens situation är ytterst allvarlig. Anspråken från skogsbruket är stora. Resurserna för att skydda områdena genom att bilda naturreservat är, som framgår av den lämnade redovisningen, alltför små. Det finns uppenbara risker att också merparten av de små rester som finns kvar av gammelskogen kommer att försvinna medan naturvärden inventerar och väntar på bättre anslag. Därför måste samtliga kända sådana områden ges ett tillfälligt skydd mot avverkning i avvaktan på ett ambitiöst bevarandeprogram. Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motionen såvitt nu är i fråga (yrkande 11) bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Därmed tillgodoses i väsentliga delar även motion 1091.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *program för gammelskogarna*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1984/85:372 yrkande 11.

3. Varaktigt urskogsskydd (mom. 5)

Oswald Söderqvist (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Utskottet får" och slutar med "i fråga" bort ha följande lydelse:

Utskottet ser det som självklart att de fåtal områden med urskog som finns kvar i landet skyddas för framtiden. Som framhålls i motion 1091 bör även vissa skogar bevaras som varit utsatta för bestämda ingrepp av äldre näringar, eller som i dag har stora naturvärden utan att vara orörda.

Vid sidan av de urskogsområden m. m. som skyddas genom beslut enligt naturvårdslagen eller som avsatts genom de åtgärder som redovisats i det föregående, finns det åtskilliga s. k. domänreservat och privata reservat som avsatts av markägaren på eget initiativ. Nackdelen med dessa är att de inte har lagligt skydd. Därmed saknas garantier för att de skall kvarstå orörda.

Utskottet instämmer mot bakgrund av det anförda i motionärernas åsikt att de områden som nämnts i det föregående bör få ett starkt skydd för framtiden. Detta bör kunna ske genom att naturreservat och i en del fall nationalparker bildas. Riksdagen bör således bifalla motion 1091.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

JoU 1985/86:10

5. beträffande *varaktigt urskogsskydd*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:1091 beslutar att hos regeringen hemställa om förslag till varaktigt skydd för skogsområden i enlighet med vad som anförs i motionen.

4. Våtmarkerna (mom. 10)

Lars Ernestam och Kerstin Gellerman (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "(yrkande 7)" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening visar den redovisade tidsplanen för den fortsatta inventeringen att de anslag som kan utnyttjas för inventeringar i praktiken skurits ned. En sådan minskning av inventeringstakten bör icke tolereras. Erforderliga medel bör således anvisas för att inventeringarna skall kunna slutföras enligt tidigare planering. Vad utskottet anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna med anledning av motion 372 såvitt nu är i fråga (yrkande 7).

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *våtmarkerna*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1984/85:372 yrkande 7.

5. Översyn av naturvårdslagen (mom. 13)

Lars Ernestam och Kerstin Gellerman (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar med "Utskottet får" och slutar med "(yrkande 16)" bort ha följande lydelse:

Utskottet biträder motionärernas krav på en allmän översyn av naturvårdslagen. Lagen fyller inte dagens krav. I en ny naturvårdslag bör man också söka inarbeta bestämmelser och regler från annan lagstiftning, så att man får en samlad naturvårdslagstiftning. Motionen tillstyrks alltså, såvitt nu är i fråga (yrkande 16).

dels att utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *översyn av naturvårdslagen*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:372 yrkande 16 hos regeringen begär en översyn av och ändringar i naturvårdslagen i enlighet med vad som anförts i motionen.

6. Naturvårdshänsyn i jordbruket (mom. 14)

Lars Ernestam och Kerstin Gellerman (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar med "Utskottet finner" och slutar med "(yrkande 9)" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att många inom jordbruket har en genuin känsla för miljö- och naturvård. Men modernt jordbruk innebär också en rad naturvårdsproblem. Det finns inslag i dagens rationella jord-

bruksdrift som innebär ett hot också mot jordbrukets långsiktiga effektivitet.

Utskottet biträder mot bakgrund av det anförda motionärernas yrkande att ett uthållighets- och miljömål tillförs de traditionella målen för jordbrukspolitiken. Likaså är det enligt utskottets mening angeläget att reglerna för naturvårdshänsyn inom jordbruket ges en stringent tillämpning. Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motion 372 såvitt nu är i fråga bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. beträffande *naturvårdshänsyn i jordbruket*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1984/85:372 yrkande 9.

7. Naturvårdshänsyn i minerallagstiftningen (mom. 15)

Lars Ernestam och Kerstin Gellerman (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar med "Hänsynen till" och slutar med "(yrkande 14)" bort ha följande lydelse:

Som framgår av den lämnade redogörelsen är gruv- och minerallagstiftningen för närvarande föremål för utredning inom minerallagstiftningskommittén.

Utskottet finner de synpunkter som framförts i motionen om naturvårdshänsyn i gruv- och minerallagstiftningen värda allt beaktande. Motionen bör med hänsyn härtill överlämnas till minerallagstiftningskommittén såvitt nu är i fråga (yrkande 14).

dels att utskottets hemställan under 15 bort ha följande lydelse:

15. beträffande *naturvårdshänsyn i minerallagstiftningen*

att riksdagen hemställer att regeringen överlämnar motion 1984/85:372 yrkande 14 till minerallagstiftningskommittén för beaktande.

8. Stranderosion (mom. 22)

Lars Ernestam och Kerstin Gellerman (båda fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande som börjar på s. 16 med "Utskottet har" och slutar på s. 17 med "av motionsyrkandet" bort ha följande lydelse:

Utskottet har — — — (lika med utskottet) — — — och kommunalpolitiker. Enligt utskottets uppfattning bör det vara möjligt för naturvårdsverket att efter det planerade symposiet ge ut en sammanställning av det slag som efterlyses i motionen. En sådan sammanställning skulle vara av stort värde för dem som i sin planering har att ta hänsyn till stranderosionen. Vad utskottet sålunda anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 22 bort ha följande lydelse:

22. beträffande *stranderosion*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1984/85:1164 yrkande 4.

Lars Ernestam och Kerstin Gellerman (båda fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 19 som börjar med "Utskottet är" och slutar med "(yrkande 8)" bort ha följande lydelse:

Utskottet är — — — (lika med utskottet) — — — flora och fauna. Utskottet biträder mot den bakgrunden vad som anförs i motionen om att flora- och faunavårdsarbetet måste ges ökad tyngd. Riksdagen bör bifalla motionen såvitt nu är i fråga (yrkande 8).

dels utskottets hemställan under 25 bort ha följande lydelse:

25. beträffande *flora och fauna*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:372 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ökade insatser för flora och fauna.

10. Den vitryggiga hackspetten (mom. 26)

Lars Ernestam och Kerstin Gellerman (båda fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 19 som börjar med "Den vitryggiga" och slutar med "den grunden" bort ha följande lydelse:

Bland de arter som redan nu är i riskzonen för utrotning är vitryggig hackspett, vars situation är relativt väl känd och där snabba åtgärder krävs om den inte skall försvinna från den svenska faunan. Utskottet biträder de yrkanden som framförs i två motioner om att ett handlingsprogram upprättas för vidtagande av nödvändiga åtgärder för den aktuella hackspettens överlevnad. Som framhålls i motion 360 finns även ett förslag om ett samnordiskt handlingsprogram för att trygga vitryggiga hackspetten och dess biotopers fortlevnad, i nordiska ministerrådets rapport om hotade växter och djur i Norden (rapport 1982:4). Vad utskottet anfört med anledning av motionerna 360 och 1389 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 26 bort ha följande lydelse:

26. beträffande *den vitryggiga hackspetten*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motionerna 1984/85:360 och 1984/85:1389.

